

**ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Ը**

**ՔԱՂԱՔԱՅԻՆԵՐ ԱՆԱՍՏԱՍ ԳԻՇՅԱՆԻ, ՆՈՐԱՅՐ ԵՂԻԿՅԱՆԻ, ԱՐՏԱԿ ՄՈՒ-
ՐԱԴՅԱՆԻ, ՍՈՒՐԵՆ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ, ՍՐԲՈՒՆԻ ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ ԵՎ
ՆՈՎՀԱՆՆԵՍ ԴԵՐՉԱԿՅԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐԻ ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆ-
ՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ 113-ՐԴ ՆՈԴՎԱԾԻ ԱՌԱՋԻՆ
ՄԱՍԻ 3-ՐԴ ԿԵՏԻ ԵՎ 113-ՐԴ ՆՈԴՎԱԾԻ ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍԻ ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆ-
ՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ
ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ**

Քաղ. Երևան

1 հունիսի 2010թ.

Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.
Վ. Նովհաննիսյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ն. Դանիելյանի, Ֆ. Թոխյանի,
Մ. Թովուզյանի, Ն. Նազարյանի, Վ. Պողոսյանի (զեկուցող),

մասնակցությամբ՝

դիմողներ Ա. Գիշյանի, Ն. Եղիկյանի,

գործով որպես պարասխանող ներգրավված՝ ՏՏ Ազգային ժողովի պաշտոնա-
կան ներկայացուցիչ՝ ՏՏ Ազգային ժողովի նախագահի խորհրդական Դ. Մելքոնյանի,

համաձայն Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդ-
վածի 1-ին կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի, «Սահմանադրական
դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 25, 38 եւ 69-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «Քաղաքացիներ Անասրաս
Գիշյանի, Նորայր Եղիկյանի, Արթակ Մուրադյանի, Սուրեն Թադեոսյանի, Սրբուհի
Նարությունյանի եւ Նովհաննես Դերձակյանի դիմումների հիման վրա՝ Նայասրանի
Նանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ

կերպի եւ 113-րդ հոդվածի երրորդ մասի՝ Տայասարանի Տանրապետության Սահմանադրությանը համապարասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Սահմանադրական դատարանը՝ նկատի ունենալով, որ քաղաքացիներ Անաստաս Գիշյանի, Նորայր Եղիկյանի, Արտակ Մուրադյանի, Սուրեն Թադևոսյանի, Սրբուհի Տարությունյանի եւ Տովհաննես Դերձակյանի դիմումների հիման վրա քննության ընդունված դիմումները վերաբերում են նույն հարցին, իր՝ 08.04.2010թ. աշխատակարգային որոշմամբ որոշել է դրանք միավորել եւ քննել դատարանի նույն նիստում:

Գործի քննության առիթը քաղաքացիներ Ա. Գիշյանի եւ Ն. Եղիկյանի՝ 24.02.2010թ. եւ Ա. Մուրադյանի, Ս. Թադևոսյանի, Ս. Տարությունյանի եւ Տ. Դերձակյանի՝ 22.03.2010թ. ՏՏ սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումներն են:

Ուսումնասիրելով գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, դիմող եւ պատասխանող կողմերի գրավոր բացատրությունները, հետազոտելով Տայասարանի Տանրապետության աշխատանքային օրենսգիրքը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Տայասարանի Տանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Յ**.

1. ՏՏ աշխատանքային օրենսգիրքը ՏՏ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է 2004 թվականի նոյեմբերի 9-ին, Տայասարանի Տանրապետության Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 2004 թվականի դեկտեմբերի 14-ին եւ ուժի մեջ է մտել 2005 թվականի հունիսի 21-ին:

ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի վիճարկվող՝ «Աշխատանքային պայմանագրի լուծումը գործատուի նախաձեռնությամբ» վերաբառությամբ 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կերպը սահմանում է. «Գործատուն իրավունք ունի լուծելու անորոշ ժամկետով կնքված աշխատանքային պայմանագիրը, ինչպես նաեւ որոշակի ժամկետով կնքված աշխատանքային պայմանագիրը նախքան դրա գործողության ժամկետի լրանալը ... արտադրության ծավալների, արտադրության փոփոխման, ինչպես նաեւ արտադրական անհրաժեշտությամբ պայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում»:

Նույն հոդվածի երրորդ մասը սահմանում է. «Սույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ եւ 4-րդ կերպերով նախատեսված հիմքերով գործատուն աշխատանքային պայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական պարասպրվածությանը, որակավորմանը,

առողջական վիճակին համապատասխան այլ աշխատանք, իսկ աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից:

Գործարարի մոտ համապատասխան հնարավորությունների բացակայության դեպքում պայմանագիրը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու»:

2. Դիմողներից Ա. Գիշյանի և Ն. Եղիկյանի առնչությամբ քննության առարկա գործի դատավարական նախապայմանությունը հանգում է նրան, որ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի գլխավոր փնտրենի 14.01.2008 թվականի համապատասխանաբար՝ թիվ 052-Կ և 050-Կ հրամաններով, հիմք ընդունելով ՆՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետը և 115-րդ հոդվածի երկրորդ մասը, դիմողներն ազատվել են աշխատանքից:

Դիմողները դիմել են Երեւանի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարան՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու, հարկադիր պարապուրդի դիմաց վճարելու, նյութական և բարոյական վնասի փոխհատուցման պահանջներով: Երեւանի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանի 16.04.2008 թվականի թիվ 2-605 վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ հայցը մերժվել է միայն նյութական վնասի փոխհատուցման պահանջի մասով: Նայցը մասնակիորեն բավարարելիս դատարանը հիմք է ընդունել, ի թիվս այլոց, ՆՏ վճարել դատարանի 26.10.2006թ. թիվ 3-1775 (ՎԴ) և 26.01.2007թ. թիվ 3-34 (ՎԴ) նախադեպային որոշումները:

Վերը նշված վճռի դեմ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ն վերաքննիչ բողոք է ներկայացրել ՆՏ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարան: Վերջինս իր՝ 19.09.2008թ. թիվ ԵԱԲԴ/0605/02/08 որոշմամբ վերաքննիչ բողոքը բավարարել է մասնակիորեն՝ բեկանել է Երեւանի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանի 16.04.2008 թվականի թիվ 2-605 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

Երեւանի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանի 10.12.2008 թվականի թիվ ԵԱԲԴ/0605/02/08 վճռով նախկին աշխատանքում վերականգնելու, հարկադիր պարապուրդի դիմաց վճարելու պահանջի մասին հայցը բավարարվել է:

Վերը նշված վճռի դեմ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ն վերաքննիչ բողոք է ներկայացրել ՆՏ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարան: Վերջինս իր՝ 30.04.2009թ. թիվ ԵԱԲԴ/0605/02/08 որոշմամբ մերժել է վերաքննիչ բողոքը՝ անփոփոխ և օրինական

ուժի մեջ թողնելով Երեւանի Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների ընդհանուր իրավասության դափարանի 16.04.2008 թվականի թիվ 2-605 վճիռը:

Վերը նշված որոշման դեմ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ն վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՆՏ վճռաբեկ դափարան: Վերջինս իր՝ 06.11.2009թ. թիվ ԵԱԲԴ/0605/02/08 որոշմամբ վճռաբեկ բողոքը բավարարել է՝ բեկանել է ՆՏ վերաքննիչ քաղաքացիական դափարանի 30.04.2009թ. թիվ ԵԱԲԴ/0605/02/08 որոշումը եւ այն փոփոխել՝ մերժել է դիմողի հայցը:

Դիմողներից Ա. Մուրադյանի, Ս. Թադեւոսյանի, Ս. Նարոյթունյանի եւ Ն. Դերձակյանի առնչությամբ քննության առարկա գործի դափարակազմական նախապարտությունը հանգում է նրան, որ «Գաֆէսճեան թանգարան» հիմնադրամի համապարասխանաբար՝ թիվ 07.11.2008.-Ա5, 07.11.2008.-Ա2, 07.11.2008.-Ա3, 07.11.2008.-Ա4 հրամաններով, հիմք ընդունելով ՆՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետը եւ 115-րդ հոդվածի երկրորդ մասը, դիմողներն ազատվել են աշխատանքից:

Դիմողները դիմել են Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դափարան՝ աշխատանքից ազատելու մասին հրամաններն անվավեր ճանաչելու, աշխատանքում վերականգնելու, հարկադիր պարապուրդի գումարը բռնագանձելու պահանջներով: Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դափարանի 27.02.2009 թվականի թիվ ԵԿԴ-3613/02/08 վճռով հայցը մերժվել է:

Վերը նշված վճռի դեմ դիմողները վերաքննիչ բողոք են ներկայացրել ՆՏ վերաքննիչ քաղաքացիական դափարան: Վերջինս իր՝ 25.05.2009թ. թիվ ԵԿԴ-3613/02/08 որոշմամբ վերաքննիչ բողոքը բավարարել է մասնակիորեն՝ բեկանել է Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դափարանի 27.02.2009 թվականի թիվ ԵԿԴ-3613/02/08 վճիռը եւ գործն ուղարկել նույն դափարան՝ նոր քննության: Վերաքննիչ բողոքը մասնակիորեն բավարարելիս դափարանը հիմք է ընդունել, ի թիվս այլոց, այն հանգամանքը, որ ՆՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետում նշված՝ **աշխատանքի կազմակերպման պայմանների փոփոխման հիմքով աշխատողների թվաքանակը չի կարող կրճատվել**՝ ՆՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետում նման հիմքերի բացակայության պատճառով:

Վերը նշված որոշման դեմ «Գաֆէսճեան թանգարան» հիմնադրամը վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՆՏ վճռաբեկ դափարան: Վերջինս իր՝ 04.12.2009թ. թիվ ԵԿԴ-3613/02/08 որոշմամբ վճռաբեկ բողոքը բավարարել է մասնակիորեն՝ բեկանել է ՆՏ վե-

րաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 25.05.2009թ. թիվ ԵԿԴ-3613/02/08 որոշումը եւ այն փոփոխել՝ մերժել է դիմողների հայցը: Վճռաբեկ բողոքը մասնակիորեն բավարարելիս դատարանը հիմք է ընդունել, ի թիվս այլոց, այն հանգամանքը, որ ՏՏ վերաքննիչ դատարանը, անտեսելով ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի կարգավորումը, հանգել է անհիմն եզրակացության այն մասին, որ օրենքը **աշխատանքի կազմակերպման պայմանների փոփոխման հիմքով աշխատողների թվաքանակի կրճատման հնարավորություն չի նախատեսում:**

3. ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի առնչությամբ դիմողներից Ա. Գիշյանը եւ Ն. Եղիկյանը գրնում են, որ նշված կետով օրենսդիրը խախտում է, նախ՝ ՏՏ Սահմանադրության 1-ին (սոցիալական պետության սկզբունք), 14-րդ (մարդու արժանապատվության հարգում) եւ 14.1-րդ (խսրականության արգելք) հոդվածների պահանջները, քանի որ վիճարկվող օրինադրույթը նման ձեւակերպմամբ գործարուներին այդ դրույթի սուբյեկտիվ մեկնաբանման եւ ոչ իրավաչափ կիրառման լայն հնարավորություն է փալիս:

Ա. Գիշյանը եւ Ն. Եղիկյանը պնդում են նաեւ, որ դատական ակտերի հիման վրա ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի իրավակիրառական պրակտիկայի ուսումնասիրությունը ցույց է փալիս, որ վիճարկվող դրույթը հնարավորություն է փալիս գործարուներին փվյալ դրույթի հիման վրա աշխատողներին աշխատանքից ազատել հիմնավոր պարճառների բացակայության դեպքում՝ սխալ մեկնաբանելով այն: Ըստ դիմողների՝ վիճարկվող օրինադրույթում ամրագրված նախապայմանների առկայությունը հնարավոր է պարգել միայն գործարուից, իսկ աշխատողները, որպես կանոն, դրանք պարգելու հնարավորություն չունեն, եւ արդյունքում ՏՏ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածին համապատասխան իրավունքների դատական պաշտպանության իրավունքը դառնում է ընդամենը փաստաթղթային ձեւակերպում:

Ա. Գիշյանի եւ Ն. Եղիկյանի պնդմամբ՝ օրենսգրքի վիճարկվող դրույթը հակասում է նաեւ ՏՏ Սահմանադրության 32-րդ հոդվածին եւ 48-րդ հոդվածի 2-րդ կետի պահանջներին, քանի որ դիմողներին փվյալ հիմքով աշխատանքից ազատելիս գործարուն նրանց չի տեղեկացրել աշխատողների կրճատման ընթացակարգերի մասին, ընդհակառակը, գործարուն չի պարասխանել դիմողների դիմումներին եւ նրանց աշխատանքից ազատել է ոչ հիմնավոր պարճառներով:

ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի երրորդ մասի առնչությամբ դիմողներ Ա. Գիշյանը եւ Ն. Եղիկյանը գրնում են, որ նշված մասով օրենսդիրը խախ-

տում է աշխատողների՝ ՏՏ Սահմանադրության 1-ին, 3, 14, 14.1., 32 եւ 48-րդ հոդվածներով երաշխավորված իրավունքները, քանի որ՝ «եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում» եւ «գործատուի մոտ համապարասխան հնարավորությունների բացակայության դեպքում» ձեւակերպումներով գործատուի համար սուբյեկտիվ գործողությունների լայն դաշտ է ստեղծում: Այսպեղից դիմողները եզրակացնում են, որ իրավակիրառողի (այդ թվում՝ վճարել դատարանի) կողմից օրենսգրքի վիճարկվող դրույթի փարընթերցման եւ փարաբնույթ մեկնաբանման արդյունքում անհամապարասխանություն է առաջանում ՏՏ Սահմանադրության հիշատակված նորմերի եւ վիճարկվող օրինադրույթի միջեւ:

Դիմողներից Ա. Մուրադյանի, Ս. Թադեոսյանի, Ս. Նարությունյանի եւ Ն. Դերձակյանի կարծիքով՝ ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետը հակասում է ՏՏ Սահմանադրության 1-ին, 3, 14, 14.1., 32 եւ 48-րդ հոդվածներին, քանի որ վիճարկվող դրույթի իրավակիրառական պրակտիկան ցույց է տալիս, որ գործատուների կողմից նշված հոդվածը կիրառվում է հիմնականում այն դեպքերում, երբ որեւէ հիմնավորված պարճառ չկա աշխատողներին աշխատանքից ազատելու համար: Ներեւաբար, դիմողների կարծիքով, ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի վիճարկվող դրույթի կապակցությամբ ձեւավորված իրավակիրառական պրակտիկան ուղակիորեն հակասում է ՏՏ Սահմանադրությանը:

4. Պատասխանող կողմը՝ առարկելով դիմողների փաստարկների դեմ, գրնում է, որ դիմողներ Ա. Մուրադյանը, Ս. Թադեոսյանը, Ս. Նարությունյանը, Ն. Դերձակյանը ձեւականորեն վիճարկելով օրենքի դրույթի սահմանադրականության հարցը, ըստ էության բարձրացնում են վիճարկվող դրույթի կիրառման իրավաչափության հարց: Ըստ պատասխանողի՝ դիմողներն ըստ էության գրնում են, որ ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը սահմանում է գործատուի կողմից այդ հիմքով աշխատանքային պայմանագրի լուծման կոնկրետ հիմքեր, որոնք, սակայն, դիմողների պարագայում չեն պահպանվել: Ելնելով վերոգրյալից եւ դեկավարվելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՏՏ օրենքի 60-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 32-րդ հոդվածով եւ ՍԴԱՌ-21, ՍԴՌ-870, ՍԴՌ-839, ՍԴՌ-817 որոշումներում արտահայտված իրավական դիրքորոշումներով՝ պատասխանող կողմն առաջարկել է դիմողներ Ա. Մուրադյանի, Ս. Թադեոսյանի, Ս. Նարությունյանի, Ն. Դերձակյանի դիմումի մասով գործի վարույթը կարճել:

Ինչ վերաբերում է դիմողներ Ա. Գիշյանի եւ Ն. Եղիկյանի դիմումին, պատասխանողն այս առնչությամբ նշում է, որ ՏՏ սահմանադրական դատարանի՝

24.02.2009թ. ՄԳՌ-792 որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումը կարող է օգտագործվել որպես ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի սահմանադրականության հիմնավորման փաստարկ: Նույն որոշմամբ ՏՏ սահմանադրական դատարանն անդրադարձել է ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի՝ որպես գործարտի նախաձեռնությամբ աշխատանքային պայմանագրի լուծման ինքնուրույն հիմքի նպատակահարմարությանը եւ այն դիտել է որպես աշխատանքային պայմանագրի լուծման օբյեկտիվ պարճառ:

ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի առնչությամբ պարասխանող կողմը գտնում է, որ օրենսդիրը սահմանել է աշխատողների իրավունքների պաշտպանության եւս մեկ երաշխիք, այն է՝ որոշակի հիմքերի առկայության դեպքում գործարտուն իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում պարտավոր է աշխատողին առաջարկել նրա մասնագիտական պարաստվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համապարասխան այլ աշխատանք, իսկ նման հնարավորությունների բացակայության դեպքում լուծել աշխատանքային պայմանագիրը աշխատողի հետ՝ առանց այլ աշխատանք առաջարկելու: Վերոգրյալի հիման վրա պարասխանող կողմը գտնում է, որ ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը եւ 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չեն հակասում ՏՏ Սահմանադրությանը եւ առաջարկում է օրենսգրքի նշված դրույթները ճանաչել ՏՏ Սահմանադրությանը համապարասխանող:

5. Ամփոփելով դիմողների փաստարկները՝ սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ դիմողներն իրենց իրավունքների ենթադրյալ խախտումը հիմնականում պայմանավորում են վիճարկվող դրույթների **իրավակիրառական պրակտիկայով, այն է՝ գործարտուների եւ դատարանների կողմից դրանց սխալ մեկնաբանմամբ եւ սխալ կիրառմամբ՝ նման իրավակիրառական պրակտիկայի հիմքը համարելով վիճարկվող դրույթների իրավական անորոշությունը:**

Նաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ դիմողներն իրենց իրավունքների խախտումը հիմնականում պայմանավորում են ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի ձեւակերպումների եւ 113-րդ հոդվածի երրորդ մասում օգտագործված՝ «էթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում» եւ «գործարտի մոտ համապարասխան հնարավորությունների բացակայության դեպքում» բառակապակցությունների իրավական անորոշությամբ եւ դրա հետեւանքով իրավակիրառ պրակտիկայում այդ դրույթներին փրված, իրենց կարծիքով, սխալ մեկնաբա-

նությանը, հիմք ընդունելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՀՀ օրենքի 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի եւ 68-րդ հոդվածի 7-րդ մասի պահանջները՝ սույն գործի քննության շրջանակներում սահմանադրական դատարանը կարելու է վիճարկվող դրույթների կիրառման պրակտիկայում դրանց նկատմամբ դրսևորված մոտեցումների գնահատման անհրաժեշտությունը:

6. Սահմանադրական դատարանը՝ վերահաստատելով իր ՍԴՈ-747 եւ ՍԴՈ-780 որոշումներում ամրագրված իրավական դիրքորոշումները, սույն գործով կրկին անգամ ընդգծում է, որ օրենքներում օգտագործվող առանձին հասկացություններ չեն կարող ինքնաբավ լինել: Դրանց բովանդակությունը, բնորոշ հարկանիշների շրջանակը ճշգրտվում են ոչ միայն օրինաստեղծ գործունեության արդյունքում, այլ նաեւ դատական պրակտիկայում: Տվյալ դեպքում խոսքը վերաբերում է ՀՀ աշխարանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի ձեւակերպումների եւ 113-րդ հոդվածի երրորդ մասում օգտագործված՝ «եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում» եւ «գործարտի մոտ համապատասխան հնարավորությունների բացակայության դեպքում» բառակապակցությունների եւ դրանց բնորոշ հարկանիշների բովանդակության բացահայտմանը: Ընդ որում, նշված ձեւակերպումները եւ բառակապակցությունները գնահատման ենթակա ձեւակերպումներ եւ բառակապակցություններ են: Դրանք ենթակա են գնահատման յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում՝ ելնելով ավյալ գործի բոլոր կոնկրետ փաստական հանգամանքների համադրված վերլուծությունից: Գործը քննող դատարանն է իրավասու գնահատելու այս իրավիճակը եւ պարզելու, թե արդյո՞ք ավյալ անձը, կոնկրետ դեպքում՝ գործարտն, ցուցաբերել է կամայականություն:

Գործի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքներով սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ ավյալ գործերով ՀՀ վճռաբեկ դատարանը՝ ելնելով իր սահմանադրաիրավական կարգավիճակից, հստակեցրել է ՀՀ աշխարանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի եւ նույն հոդվածի երրորդ մասի բովանդակությունը՝ ապահովելով ստորադաս դատարանների եւ մյուս իրավակիրառողների կողմից վիճարկվող դրույթների միատեսակ ընկալումը եւ կիրառումը:

Բացի դրանից, ՀՀ աշխարանքային օրենսգրքի վիճարկվող դրույթների վերաբերյալ ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախադեպային նշանակության որոշումների ուսումնասիրությունը ցույց է փայլիս, որ առկա են ՀՀ վճռաբեկ դատարանի մի շարք իրավական դիրքորոշումներ, որոնք հանդես են գալիս որպես ստորադաս դատարանների եւ մյուս իրավակիրառողների կողմից ՀՀ աշխարանքային օրենսգրքի

վիճարկվող դրույթների միատեսակ ընկալման եւ միատեսակ կիրառման երաշխիք: Նշված որոշումների մի մասով վճռաբեկ դատարանը բեկանել է ստորադաս դատարանների դատական ակտերը՝ ապահովելով ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի հիմքով աշխատանքից ազատված անձանց իրավունքների վերականգնումը: Մասնավորապես, ՏՏ վճռաբեկ դատարանն իր՝ 26.10.2006թ. թիվ 3-1775 (ՎԴ), 26.10.2006թ. թիվ 3-1880 (ՎԴ) եւ 26.01.2007թ. թիվ 3-34 (ՎԴ) քաղաքացիական գործերով բացահայտել է ՏՏ աշխատանքային օրենսգրքի վիճարկվող դրույթների կիրառման ոլորտում ստորադաս ապյանների հետեւյալ դատական սխալները.

- գործատուի մոտ աշխատողի մասնագիտական պատրաստվածությանը եւ որակավորմանը համապատասխան այլ աշխատանքի բացակայության վերաբերյալ գործատուի բացաբությունները եւ գրությունները չեն հանդիսանում թույլատրելի ապացույցներ,

- գործատուի մոտ աշխատողի մասնագիտական պատրաստվածությանը եւ որակավորմանը համապատասխան այլ աշխատանքի բացակայության վերաբերյալ թույլատրելի ապացույցներ են հանդիսանում, օրինակ, կազմակերպության աշխատողների թվաքանակը եւ պաշտոնների անվանումները սահմանող փաստաթղթերն այն մասին, որ գործատուի մոտ առկա չէ աշխատողի մասնագիտական պատրաստվածությանը եւ որակավորմանը համապատասխան այլ աշխատանք,

- գործատուն կրում է անուղղակի ապացուցման պարտականություն աշխատողի հանդեպ նրան արտադրության ծավալների, փոփոխական, փեխնոլոգիական եւ աշխատանքի կազմակերպման պայմանների փոփոխման, ինչպես նաեւ արտադրական անհրաժեշտությամբ պայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքից ազատելիս ապացուցելու, որ իր մոտ բացակայում է նրա մասնագիտական պատրաստվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համապատասխան այլ աշխատանք:

Ընդ որում, նշված որոշումներից երկուսով (ՏՏ վճռաբեկ դատարանի 26.10.2006թ. թիվ 3-1775 (ՎԴ) եւ 26.01.2007թ. թիվ 3-34 (ՎԴ) որոշումներ) արտահայտված իրավական դիրքորոշումները կիրառվել են Երեւանի Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանի 16.04.2008թ. թիվ 2-605 վճռով՝ դիմողներից Ա. Գիշյանի եւ Ն. Եղիկյանի վերաբերյալ քաղաքացիական գործով:

7. Նիսք ընդունելով վերոգրյալը՝ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ դիմողների իրավունքների ենթադրյալ խախտումը պայմանավորված չէ ՆՆ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի եւ 113-րդ հոդվածի երրորդ մասի դրույթների իրավական անորոշությամբ:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 1-ին կետով, 102-րդ հոդվածով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասրանի Նանրապետության օրենքի 63, 64 եւ 69-րդ հոդվածներով, Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. Նայասրանի Նանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետը համապատասխանում է Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Նայասրանի Նանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի երրորդ մասը համապատասխանում է Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրությանը:

3. Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՆՈՂ

Վ. ՀՈՎՆԱՆՆԻՍՅԱՆ